

Belgische diëtist op humanitaire missie

“Eens Mercy Ships in je hart zit, laat het je niet meer los”

Steeds meer Belgen zetten zich in voor Mercy Ships, de internationale organisatie die met ziekenhuisschepen gratis chirurgische zorg biedt in landen waar medische hulp moeilijk bereikbaar is. Eén van hen is Pascale Berghmans, een gepassioneerde diëtist die zich onlangs acht weken lang als vrijwilliger inzette in Madagaskar.

“Mijn missie? Voedingszorg toegankelijk en betaalbaar maken voor iedereen”, vertelt Pascale Berghmans uit Vlaams-Brabant. Die overtuiging bracht haar aan boord van de *Africa Mercy*®, een varende hospitaal dat aanmeerde in Madagaskar. Ze werd daarmee de eerste Belgische klinisch diëtist ooit op het schip.

Pascale maakte voor het eerst kennis met Mercy Ships via een online infosessie. “Ik was meteen geraakt. Voedingszorg kunnen bieden aan de allerarmsten, wie kan daar ‘nee’ tegen zeggen?” Enkele maanden later stond ze op het dek van de *Africa Mercy*, klaar voor een onvergetelijk avontuur van acht weken.

Haar werkdagen waren intens maar gestructureerd: van maandag tot vrijdag, van 8 tot 16 uur. Ze werkte zowel op het schip zelf als op de kade, waar ambulante patiënten medische en voedingsbegeleiding kregen. “Een unieke ervaring, ook dankzij de samenwerking met de lokale dagploeg die hielp bij het vertalen en dagelijkse zorgtaken. Die samenwerking was warm en respectvol.”

Voor Pascale betekende het werk in Madagaskar een grote omschakeling. “In België begeleid ik vooral mensen met obesitas of diabetes. Daar werkte ik vooral met ondervoede patiënten met ernstig ondergewicht. Twee totaal verschillende werelden.”

Casus 1 – Van ernstig ondergewicht naar ‘fit for surgery’ in drie weken

Een van de meest opvallende succesverhalen betrof een 51-jarige man met een goedaardige tumor in het aangezicht. Bij intake woog hij 46,2 kilo voor 1,68 m (BMI 16,4) en had hij een bovenarmomtrek van 22,5 cm. Zijn voeding thuis bestond uit drie porties witte rijst met cassave- of zoete aardappelbladeren per dag, één keer per week wat kip of rundvlees, geen melkproducten, zelden bonen, nauwelijks fruit en enkel gekookt putwater. Sinds drie maanden nam hij multivitaminen, maar verdere voedingsmiddelen waren door armoede onbereikbaar.

De diëtistische diagnose luidde: *inadequate oral intake related to limited food access, evidenced by dietary recall, low BMI and low MUAC*. Streefgewicht: 52 kilo (BMI 18,5) binnen zes weken, essentieel voor operatieve planning.

De patiënt werd opgenomen in het HOPE Center. HOPE staat voor Hospital Outpatient Extension. Het is een verblijf of opvangcentrum voor patiënten: preoperatief en postoperatief. De patiënt kreeg tweemaal per dag Mana (RUFT, 500 kcal/zakje) en kreeg drie volwaardige maaltijden. De multivitaminen werden gestopt vanwege risico op hypervitaminose A. Het resultaat was verbluffend: binnen drie weken bereikte hij het streefgewicht, kwam zes kilo aan (+2 kg/week) en zijn MUAC steeg met 2,5 cm. “Zo snel gaat het lang niet altijd – vaak is zes weken nodig – maar dit toonde hoe krachtig een gecontroleerde voedingsinterventie kan zijn,” vertelt Pascale.

Ze rekende het door: 6 kilo in drie weken betekent een energie-overschot van ca. 14.000 kcal per week. Met Mana alleen werd dagelijks 1.000 kcal extra gehaald; de HOPE-maaltijden leverden nog eens ongeveer 1.000 kcal extra. Patiënten buiten het HOPE Center boekten gemiddeld slechts de helft van deze vooruitgang. Soms stakte de gewichtstoename door ziekte of parasitaire infecties, maar na ontworming zette de groei vaak alsnog door.

Wat is Mana (RUTF)?

Mana is een Ready-to-Use Therapeutic Food (RUTF): een energierijke, kant-en-klare pasta op basis van pinda's, olie, melkpoeder, suiker en vitamines/mineralen. Het product bevat ongeveer 500 kcal per portie en wordt wereldwijd ingezet bij de behandeling van acute ondervoeding. Voordeel: het is lang houdbaar, hoeft niet te worden bereid en kan veilig door de patiënt zelf worden gebruikt.

Casus 2 – Elke calorie er weer af gelopen

Niet alle gevallen waren zo snel opgelost. Eén verhaal dat Pascale bijbleef, was dat van een vrouw van vijftig die maar niet bijkwam, ondanks extra voeding en supplementen. De reden? Ze liep elke week twee dagen op en neer naar de consultatie – een dag heen en een dag terug – en verbrandde zo letterlijk alle extra calorieën die ze kreeg.

Toen het team dat ontdekte, werd ze opgenomen in het HOPE Center. Met drie volwaardige maaltijden per dag, rust en medische opvolging kwam ze eindelijk aan. “Een paar weken later was ze klaar voor de operatie. Dit zijn de momenten waarop je weet waarom je het doet.”

Van pre-op tot post-op

Het werk stopt niet na de weging. “Op de afdeling MAXFAX passen we sondevoeding aan op patiënten die vaak ondervoed zijn. Standaardprotocollen uit westerse ziekenhuizen werken dan niet altijd,” legt Pascale uit. “We volgen de patiënten dagelijks samen met het multidisciplinair team, en na ontslag blijven we hun voeding en gewicht ambulant opvolgen.”

Ook op de PLASTICS-afdeling (plastische chirurgie bij brandwonden) wordt Pascale's expertise ingeschakeld, vooral bij slechte wondgenezing. “Voeding speelt daar een cruciale rol in herstel.”

“Als diëtist ben je misschien wel de enige zorgverlener aan boord die een patiënt van begin tot einde volgt. Daardoor bouw je een bijzondere band op – dat is misschien nog het mooiste deel van het werk.”

Praktijktip uit de missie

Maximaliseer voedseltoegang in een gecontroleerde setting.

Een combinatie van calorierijke bijvoeding (bijv. RUTF/Mana) én drie volwaardige maaltijden per dag in een HOPE- of opvangcentrum kan de gewichtstoename verdubbelen.

Extra aandachtspunten:

- Controleer op parasitaire infecties bij uitblijvend effect.
- Stop multivitaminen als de bijvoeding al rijk is aan vetoplosbare vitamines.
- Houd rekening met refeeding-syndroom bij ernstig ondervoede patiënten.
- Blijf na de operatie nauw opvolgen voor optimale wondheling.

De impact op Pascale was groot, zowel persoonlijk als professioneel. “De dankbaarheid van de patiënten was ontroerend. Eén van hen bleef me zelfs bedanken via een collega, lang nadat ik terug thuis was.”

Ze kijkt ook met bewondering terug op het samenleven en -werken met een internationale crew van 450 mensen uit 45 landen. “Dat liep verrassend vlot en harmonieus. Het heeft me leren relativeren.” Daarnaast nam haar vakkennis een sprong vooruit. “Ik leerde hoe voedingstherapie in andere landen wordt toegepast en hoe je adviezen aanpast aan lokale producten, die vaak beperkt of totaal anders zijn dan bij ons.”

Oproep aan andere vrijwilligers

Voor iedereen die overweegt om zich in te zetten als vrijwilliger, heeft Pascale een duidelijke boodschap: “Gewoon doen. Laat je niet afschrikken door het onbekende. Je krijgt er zoveel voor terug.” Zelf hoopt ze in de toekomst opnieuw aan boord te gaan, liefst meerdere keren voor kortere periodes. “Eens Mercy Ships in je hart zit, laat het je niet meer los.”